

A PROPÒSIT DEL "TIL" (i II)

Jaume Fiol
professor de Llengua del col·legi La Porciúncula

En relació a l'article anterior sobre el TIL, la causa eficient de que l'escrivis fou una entrevista que se li va realitzar a la consellera Camps a IB3 TV, prèvia a l'emissió d'un debat sobre el tantes vegades esmentat TIL, on entrevistadora i entrevistada em semblaren patètiques i maldestres, i el nivell exhibit, d'una superficialitat escandalosa. Resulta interessant analitzar alguns aspectes de l'informe *Europeans and their Languages* del Consell d'Europa, del qual, amb motiu de *l'European Day of Languages*, van aparèixer algunes ressenyes a la premsa el passat mes de setembre.

Així, per exemple, podem assabentar-nos de que els estats amb més ciutadans bilingües, és a dir, individus que, al marge de la seva

llengua materna, són capaços de comunicar-se en una altra, de forma fluïda, són Luxemburg (98%), Letònia (95%), Holanda (94%), Malta (93%), Eslovènia i Lituània (92%) i Suècia (91%). A l'altra punta de la forqueta, els estats amb menys ciutadans bilingües són Hongria (35%), Itàlia (38%), Anglaterra i Portugal (39%), Irlanda (40%) i Espanya (46%).

Sobre les causes que permeten explicar aquestes divergències, els sociolingüistes ens remeten a les diatòpiques (contacte lingüístic), diacròniques (consciència al llarg del temps de pertànyer a una comunitat lingüística dominant) i diatràtiques (oportunitats i necessitats que sorgeixen pel fet de pertànyer a un segment o un altre del conjunt social).

Respecte al bilingüisme a Espanya, caldrien fer-se

algunes matisacions, ja que en el 46% de ciutadans bilingües, s'hauria d'incloure a aquells que han nascut, o viuen i treballen a les comunitats autònomes de Galiza, Euskal-Herria, País Valencià, Catalunya o Illes Balears, i saben, bé perquè és la seva llengua materna, bé perquè l'han après, o el galaicoportuguès, o el català, o l'euskara. Aquest conjunt de ciutadans bilingües pertanyents a territoris on existeixen dues llengües cooficials suma, aproximadament, un 27%, que, restat del 46% anterior, ens dona un 19% de ciutadans políglotes a la resta de l'estat, xifra que podria disminuir ostensiblement, si a aquest percentatge li restéssim el corresponent als residents estrangers de parla no espanyola, que l'han après per motius diversos. L'encreuament de dades de l'informe del Consell d'Europa no permet accedir a un número massa precís,

però el percentatge d'habitants bilingües a les comunitats autònomes espanyoles monolingües podria veure's reduït a un minso 10%.

Pel que té a veure amb ciutadans trilingües, és a dir, individus que, al marge de la materna, dominen dues llengües més, cal destacar a Luxemburg (84%), Holanda (77%), Eslovènia (67%), Dinamarca (58%) i les tres Repúbliques Bàltiques (52%). Al pol oposat, figuren Hongria i Portugal (13%), Anglaterra (14%), Grècia (15%), Espanya (18%) <encara que a aquest percentatge s'haurien d'incloure tots els bilingües de les comunitats autònomes amb dues llengües oficials que parlassin, a més, una tercera> i Bulgària i França (19%).

De tot l'esmentat anteriorment, es desprèn que existeix una espècie de llei de la proporcionalitat inversa, que ve a dir que hi ha

més políglotes als territoris petits o mitjans (tal vegada amb la excepció d'Alemanya), mentre que als grans territoris abunden els monolingües.

Finalment, l'informe del Consell d'Europa afirma que el coneixement de l'anglès com a llengua estrangera és majoritari a Holanda (90%), Malta (89%), Suècia i Dinamarca (86%), Àustria i Xipre (73%) i Finlàndia (70%). Als darrers llocs figuren Hongria (20%), Espanya (22%), Bulgària (25%), Eslovàquia (26%) i la República Txeca (27%). Observem, per tant, que són els estats amb llengües demogràficament poc esteses els que més parlants anglòfons posseeixen; en canvi, els estats amb llengües demogràficament molt esteses, o amb llengües subordinades que han sofert una situació de diglòssia respecte a una altra de caràcter dominant (els antics països de l'Est respecte al rus, per exemple), són els que tenen menys parlants de l'anglès. Dada important: els ciutadans d'aquests petits i mitjans estats on el coneixement de l'anglès és majoritari, mai haurien de suportar un pseudo-TIL ni res semblant. L'anglès fou sempre una assignatura, no un percentatge imposat de mode aleatori, i la seva llengua vehicular, tant a les activitats acadèmiques com a la vida quotidiana, fou una altra distinta.

Queda clar, vistes les dades aportades anteriorment, i sumats als adduïts al primer article, que no existeixen proves objectives que permetin vincular "immersió lingüística" amb "desconeixement idiomàtic" ni que "poca quantitat" sigui sinònim de "mala qualitat", lingüísticament parlant. Això

es deu a que la "competència lingüística" no depèn del número de codis (idiomes) coneguts, sinó de la potenciació dels "esquemes cognitius bàsics" (estructures mentals). Aquest fet, la realitat del qual els impulsors del pseudo-TIL, s'obstinen en ignorar, ja fou enunciat per C. K. Ogden i I. A. Richards, al 1925, per mitjà del seu famós "triangle metodològic", base de la semàntica de tendència analítica o referencial, que explica les relacions existents entre pensament (estructures mentals), símbol (combinacions de signes) i referent (conjunt d'objectes). Més tard, al 1962, S. Ullmann i K. Baldinger, li donaren un

enfocament "saussureà" a l'explicació d'aquestes relacions: en primer lloc, està la relació entre significat (imatge acústica, distinta en cada codi) i significat (imatge mental; comú, amb matisos, a tots els codis), que és recíproca i indissoluble, un terme evoca l'altre; en segon lloc, apareix la relació entre el significat o concepte amb la cosa o objecte real, molt més problemàtica que l'anterior, doncs la cosa o realitat és alguna cosa extralingüística, i no depèn de nosaltres, sinó que se'ns dona, com a una condició prèvia a tota "interpretació" i a tota formulació lingüística. Finalment,

ens trobam amb la relació entre el significat i la cosa, la relació més ambigua i més pròpia del món simbòlic dels éssers humans; una relació immotivada, una relació sense relació, que posa de manifest l'arbitrarietat del signe lingüístic, àmpliament estudiat per F. de Saussure, i al qual K. Baldinger afegeix oportunament que la "forma" del significat no està condicionada per la "forma" de l'objecte, ja que, de ser així, només existiria una sola llengua, i en ser la relació significat-cosa una relació necessària, seria impossible la seva evolució, és a dir, seria impossible la decodificació i recodificació dels missatges, generant informa-

tura d'una llengua donada i simbolitza la relació de consubstancialitat quantitativa. El costat superior del trapezi representa la consubstancialitat qualitativa; relaciona el signe lingüístic quant a significació (semàntica) amb els conceptes universals (filosofia). El costat dret, que ve donat per les relacions entre els conceptes universals i els objectes reals concrets (ciències aplicades), és independent de l'estructura d'una llengua determinada; pertany a totes les llengües (i per tant, a totes les llengües), sigui quina sigui la llengua en la qual es pensi o parli. La base del trapezi segueix simbolitzant, igual que sempre, l'arbitrarietat de la relació significat-cosa.

No hi ha cap dubte que la separació entre allò lingüístic i allò extralingüístic, juntament amb l'explicitació del conjunt de relacions entre les estructures específiques de cada llengua en particular i les estructures comunes a totes elles, hauria de servir per a una millor comprensió del fet comunicatiu i per a dilucidar les aberracions científiques i problemes socials que pot generar l'aplicació d'un nyap lingüísticopedagògic com el pseudo-TIL, sustentat en una premissa major falsa (llenguatge=llengua//immersió lingüística=fracàs escolar //llengua important=gran extensió demogràfica).

De totes maneres, he de dir que sóc bastant escèptic respecte de la possibilitat que els impulsors del pseudo-TIL reflexionin i canviïn de manera de pensar. Malauradament per als habitants d'aquestes illes deixades de la mà de Déu, el model lingüístic a seguir, segons els responsables educatius del PP, no és el de Baldinger/Hilty/Heger, sinó el de l'Ana Botella. ■

ció nova, que constitueix la base de l'aprenentatge, adaptació i coneixements humans.

Temps després, un deixeble dels lingüistes anteriors, K. Heger, prenent com a paradigma el simbolisme del "trapezi metodològic" de G. Hilty, va traçar el corresponent eix de simetria del mateix, amb la qual cosa la figura geomètrica quedava dividida en dues meitats idèntiques. El costat esquerre del trapezi correspon a les dues cares inseparables del signe lingüístic (significant/significat), que depèn de l'estruc-